

LADY SARAH

RECORDS DE VIATJE

LUNY serém tots dos quan surtin á la estampa aquestas ratllas, turbulent recort de vuyt dias de tempesta, eco perdut de la ferotge fatalitat que lligà dos cors en una comú tristesa

Ta descoberta fou una revelació. Necessitava abandinar la terra que bressá la humanitat en sa infantesa, fugir las brisas fortes del desert que per lo mes de Mars comensan á cremar la vida ab sas ardents ratxas, y plena l' ànima de greu dolor al donar al Egip- te l' adeu de despedida, volguí en mos darrers instants recorrer un dia més las runas imponentes de la vella Bubastes.

Era un matí de aquells tranquilys y calorosos com sols se troban en la terra egipcia. No 's veia un núvol en lo cel, no 's sentia un remor en l' ayre, callava la corrent en lo desert canal, y també muts entre las ombras de las fullas s' amagavan dels raigs del sol los auells de pintats colors. En aquells moments emprenguí la ruta á peu vers la vila bubastita que davant meu s' alsava ab sos negres enderrochs dels vells casals dalt de la serra, y ab las blancas pedras de rica escultura que foren en llunyá dia sanctuari d' un dels Deus osirians.

Allá 'm vas apareixer, blanch fantasma de Bennevis, ab la cara groga com los ciris que creman entorn dels morts. No sé si ferida en

LA RENAIXENSA.—Any XVI.

19

del vent creixia per instants, y com si rabiosas rodolessin vers los abims de la inmensitat, las ferotges onas corrian al llarch del aygua imprimint al barco violentas sotregadas. Ni un áima 's veyá en nostra part del pont: lo castell estava desert, obscur, poblat únicament per la estranya sinfonía que entonava l' temporal.

¿De qué parlavan? No ho recordo. Pot ser nostra fantasia divagava per eixas regions serenes dels somnis de la existencia, plena de dol-sas creacions que l' amor entussiasma y en las que, nova Arcadia per tots los enamorats volguda, los cors que 's fongueren al calor d' un mateix afecte aspiran á viure en perpétua ditzia, entre 'ls aucells que cantan, las ayguas que dolsas murmurran, l' aura que entona un cantic d' amor al suspirar entre las fullas. Per odiós contrast de la naturalesa, en aquell instant un cop de mar més fort que 'ls altres con-mogué las entranyas de metall del barco que 'ns conduhia, tot tremolá á sa embestida, y tú, folla de pór y arrancada al lloch que 't aguantava, caygueres brutalment sobre mon pit y entre mos brassos, com si allí llensat t' haguessen los dimonis de l' infern en aquella nit tan fera.

No ho dúptes que estava escrit. ¡Ah si lograt haguessem una de aquellas jornadas calmas y tranquilas que sols se passan en la mar! Quan tots los elements estan en pau, y l' vent no xiula, y l' aygua retrata com inmens espill lo blau seré del cel, qué dols es allavoras entregarse á melancólicas meditacions ab la dona que 'ns es simpática y per la qual s' está á la vora de creuhar sempre las fronteras del amor. Y naix d' allí un sentiment puríssim que embarga l' áima, mor en la boca la paraula atrevida que voldria demanar la caritat de una mirada, però s' arrela ardent la passió que vivifica, l' afecte que entusiasma, que aixeca la dona estimada als núvols de la gloria pera adorarla com los nins á la Verge, de genolls y murmurant una pregaria.

Però, jay del amor nascut en l' esbalot de la naturalesa, quan tot es furia en lo cel y quan la negre nuvolada impideix de veure á Deu! La influencia exterior domina al home, la tempestat se fica dintre son crani, y l' llam de la passió li cega la conciencia com lo llamp del ayre li ofuscá primer la vista Vé l' olvit de las horas de angunia que 's preparan, lo fanch del plaher enllota l' áima, lo veri del desitj corrompeix sas aspiracions més nobles, y al devall de la jornada queda lo greu dolor de la ilusió perduda, trist com lo remordiment y com lo remordimenti inexorable en son dur cástich.

Lo temporal nos accompanyá fins al port de arribada ¿te 'n recordas *Lady Sarah*? No deus haverho oblidat, perque ja comensavas á

aborritte. Valia més desfer d' un cop lo llás que prompte hauria sigut dura cadena de espiació, abandonar nostra novela escrita en las turbulentas onas y en las opacas boyras que 'ns quedavan al darrera. L' ayre de terra que desfeya 'ls núvols del cel semblá també serenar la tempestat de nostres cors.

Verdas y hermosas, ab sas ricas planuras que l' aigua banya y las blavencas serras dels Apenins limitan, nos aparegueren las costas de Italia com la Jerusalem sagrada de nostre deslliurament. Allí deviam separarnos sens la esperansa de que 'l destí 'ns pogués may més juntar. ¡May més! Veyam acostarse la hora de donarnos lo *farewell* de despedida, lo desitjavam, y 'ns feya tremolar. Que nó endebadas l' home arrenca sens dolor un sentiment per poch arrelat que sia al fons de sa ànima, ni las lluytas de la vida l' endureixen fins á cubrir ab fret mantell de indiferència tota ilusió que pert.

Adeu me digueres, lady Sarah, al oferirme aquella blanca mà delicada com la de tendra nena. Adeu te responguí ab llavi poch segur, perqué ma conciència abarcava lo buyt etern que de allí en avant separaria nostres destins. Quan lo carril te portá vers la expléndida regió del golf de Sorrento, y ma nau seguí solcant lo líquit element fins á deixarme á Fransa, me semblá que la inmensitat del espay se extenia entre tots dos.

Aquí havem acabat. En forastera parla te consagro nn recorí dels més accidentats, dels més tempestuosos que he tingut en mas llargs peregrinacions pel món. La sombra de aquell no se qué, erro, olvit ó crím, no ha sellat la paraula en la boca encara ardent de la passió de ahir. Te prometí olvidarte, més te juro que no serà, no podré ferho, la pensa no creuria á la voluntat. Quan altre cop en fosca nit senti udolar á la tempesta, quan lo llam esqueixi las nuvoladas partint com lleugera sageta la negra obscuritat, quan en lo cel regne 'l desordre, en la terra l' espant, y soltas per los ayres las fillas del Avern semblen desencadenar-se ab terrible furia, la dolsa imatge de ta persona m' apareixerá palpitant de terror, roja de febra, com al pont de mon baixell en aquell vespre de trista recordansa. Y llavors te vindré altre vegada junt á mí, mon llavi cremarà ta orella, ta mà convulsa estrenyirà la meva, lo cel no 's recordará més de nosaltres y las veus del temporal farán callar las de la conciència.

¡Si, per lluny que sigas, los mals genis de la mar t' han fet meva pera sempre!

¡AMUNT!

Ja fa quinze anys, desde 'l balcó de sobre
te veya al primer pis;
no estavas !ay! com ara, vell y pobre,
baldat y malaltís.

No era ton lit un catre, com es ara,
sense coixí y llensols;
no se 't menjava 'l sufriment la cara,
ni los vestits la pols.

Un niu d' aranyes no era, nó, ta arcoba,
oberta com un camp;
no robava lo fret la teva roba,
tos aliments la fam.

Pobresa de Jesús tan estimada,
¡cóm t' aborreig tothom!
d' altres virtuts esglaya la mirada,
de tu ja esglaya 'l nom.

Ta escala es de rajol, era de marbre,
y avuy no 's gasta tant;
fins, dintre 'l bosch, quan cau á terra un arbre,
los aucellets se 'n van,

Y, amunt, del primer pis, niu de los pares,
 pujares al segon,
 que l' endemá per lo més alt deixares,
 llensat pe l' mar del mon.

De la escala los pisos, á sa onada,
 pujares d' un á un,
 fins que l' terrat prengueres per estada,
 no haventhi més amunt.

Tu la ciutat, de cap á cap, dominas,
 mes ella, á tu no 't veu;
 sols te heu una estrelia entre boyrines
 guaytant com ull de Deu.

¿Qui 't visita allá dalt? les orenetes
 que passan tot cantant,
 com passan per la terra los poetes,
 los cors aconhortant.

Ahí també te visitá l' Altíssim
 en mans del sacerdot,
 y, al darte l' óscul del amor dolcíssim,
 apar que 't deya eix mot:

«Vina; del món, que de son si 't desterra,
 lo cor es ben cruel;
 mes jamunt! si t' allunyas de la terra,
 t' acostas cap al cel.»

JACINTO VERDAGUER, Pbre.

PE 'L MAIG

Y aixó es la vida? entre badalls de fàstich
passar, com un mussol, lo dia enter?
No 'n digueu d' aixó viure; aixó es un càstich
que Deu m' envia, merescut potser.

No es pas un cor lo que dins meu palpita,
lo que corre en mes venes no es pas sanch,
ni un solt desitx d' ambició m' agita....
Y encar no hi ha en mon cap ni un cabell blanch!

Com se desperta 'l mon! De flors y gales,
de cansons y perfums s' ompla á desdir;
¡oh gran concert! en que fins les cigales
son cant estúpit volen fer sentir.

Bella es la terra aixís, plena de roses,
de rossinyols cantant á qui pot mes
de fonts y raigs de sol... ¡quantes de coses
que no tenen per mí cap interés!

Y sempre serà aixís? No hi haurá un dia
qu' aqueix cadavre vinga á despertar?
Oh benhaja aquell cor, sia 'l que sia,
que l' *Alsat Llätzer* me vindrà á cridar

RAMON E. BASSEGODA,

ÍNTIMA

Quan esclatada llisca ab hermosura,
en nostras valls la primerenca flor,
alashoras apar la ilusió pura
ab vida encesa y ab rihent color.

Quan ab ferm pas la primavera avansa,
y arreu omplena de bellesa l' món,
la ilusió al ensemps son terme atansa,
y l' cor prest queda bategant tot sol.

¡De las flors primerencas las despullas,
inmaculadas, oh germans, servem,
y encar que secas nos darán las fullas,
plahenta flayra quan vindrá l' hivern.

JORDI MONTSERRAT.

L' APLECH DE STA. LLÚCIA

L'excursionista que surt de Barcelona ab lo carril de Fransa, al atravessar lo plà de Bordils y la fèrtil planura de Castelló d' Ampurias, dirigeix desde 'l vagó sa mirada vers la cordillera pirenaica que se li presenta á l' horisont, la qual s' estén del coll del Portús al coll de Banyuls. Sas negras boscurias y cingles de penyas grauíticas li donan un aspecte salvatje que contrasta ab los verts glebers del restant de la cordillera vers la serra de las Salinas ahont no's veu cap arbre ni matoll. En mitj de aquella negror, vers mitja montanya, li cridarà la atenció un punt molt blanch rodejat de penyas y suros. Sembla un colom perdut dins la malesa... Es la hermita de Santa Llúcia.

La capella de Sta. Llúcia es romànica com totas las capellas aïsladas que 's troban á la falda dels Pirineus; datan casi totas del segle x al xi. Ha sigut renovada y fa poch temps la emblanquinaren de cals. Son interior no ofereix res de particular pera l' arqueólech. A la esquerra de la portalada hi ha una pedra tumular empotrada á la paret que diu aixís, en lletras gòticas: *X nono Kalendas decembris anno Domini MCCCXLI obiit Brt. Derilla, Depodio Arnolfo, sacrista istius ecclesia.* La estatua de la santa es de tamany natural. Ademés de la capella hi ha estancies pera l' hermitá. Lo santuari de Sta. Llúcia, com tots los de nostras montanyas, té son hermitá que viu dins lo mateix santuari, pero que passa part del any, sobre tot á l' hivern, recurrent pobles y masías, captant almoynas pera la capella.

L' hermitá de nostres santuaris es molt caracterisat. Generalment sol ser un vell de 60 á 70 anys; va vestit de burat castany obscur y

porta barretina morada. Te fesomia d' home de bé com si fos de la familia dels *hermanos* del convent de monjas; recorre pobles y masos ab un sach á l' esquina y un bordó de pelegrí á la mà. N' hi ha que fins portan barba y una capa de hule negra ahont van cusidas petxinas de tota mena. Pero lo que 'l caracterisa mes es una capelleta de fusta que porta penjada ab dos corretjas, de forma ogival de 0'35 d' alsada per 0'15 de fondaria, cual porta está dividida en dos batents. Dins la capella, en mitj de rosaris, medallons, anells de plata y arrecadas, flors artificials; surt lo cap del sant ó de la santa què apenas se veu; lo tot resguardat per un entrellassat de fil ferro.

Al entrar en la masia, l' hermitá obra la capelleta y amos y servey la prenen en sas màns y cada hú diu un pare nostre á la santa. Després s' asenta á l' escon ahont li portan menjar y beure y lo recullen per la nit. L' endemá lo proveheixen de recapte y caritats pera la capella del Santuari; y aixís va captant fins que ja no pot portar las ofertas, per massa carregat. Llavors s' en torna al ermitatge, dona á la santa las pregaries y la cera y 's queda per ell lo recapte que ha recullit pera mantenirse en lo servey del Santuari.

* * *

Ja sabém que Sta. Llúcia es la protectora dels pobres malalts que pateixen de la vista. Es representada en son altar portant una palma d' una mà y de l' altra mà una escudella que conté dos ulls. La devoció á la santa es molt gran, puig que las malalties de la vista son tant esteses. Quan lo pobre malalt es desenganyat pels metjes, que no troba cap més remey, no desespera pas per ço: sab que Sta. Llúcia l' amparará. Llavors compra un ciri y acompañyat de sa muller ó de sos fills, un garrot á la mà, se dirigeix ab devoció al santuari de la santa, sovint peu descals, entra á la capella, encen lo ciri que posa al peu de l' altar, se postra davant la benhaurada Verge y la prega de tot son cor que li torni eixa gran riquesa qu' ha perdut... que li deixi veurer la llum del dia...

Horrorisa 'l pensar que hi ha tanta gent que no hi veuhen, que son privats d' eixa llum radiant tan hermosa...

Un dia, trobantme á Lyon, me feren visitar la casa (*Asile*) dels pobres ceguets... un estol de criatures, de 4 á 14 anys, cegos de naixement. Las germanas de la Caritat las hi ensenyavan á llegir, escriure, ensir, cantar, tocar lo piano. Pero notí en casi tots ells un moviment penós, continuo, inconscient del cap en buscad de la llum que

pressentian, giravan sos ulls apagats vers eix sol resplendent qual alé los cariciava; un sonriure dolorós se notava en llur fesomia; la llum los penetrava, la sentian, la buscaven com eixas flors nascudas á l' ombra que s' estremeixen al bés d' un raig de sol. . Lo moviment automàtic del cap d' eixos angelets me feya recordar lo mateix moviment penible dels aucellets engaviats, als quals se 'ls hi ha reventat los ulls pera ferlos mèllor cantar...

L' aplech de Sta. Llúcia se fá lo segón Diumenge de Maig; en pleina primavera, quant la ginesta, la gatosa, y lo bruch son florits, y quan la sàlvia, lo romaní y la frigola aromatisan la montanya de suaus emanacions.

Ja desde la vigilia arriban à cents los devots del Rosselló. Los uns se dirigeixen al santuari; altres passan la nit á la Junquera pera anar-hi lendemà demati, puig que hi ha uo mes una horeta de pujada, Tot lo dissapte y diumenge matí se veuen corrúas de pelegrins que pujan á Sta. Llúcia; n' hi venen del Vallespir, del Conflent, del baix Rosselló, del Ampurdá, fins de la Gabatxeria (1).

Per tots los viarenys de la montanya se veuen comitivas que 's dirigeixen al Santuari. La graciosa griseta de Perpinyà ab sa elegant cofia rossellonesa se confon ab las nostras garbosas pagesetas de Fígueras. Los fadrins del Rosselló fraternisan ab sos germans del Ampurdá. Per tot se sent á parlar catalá: sembla que un llás fraternal los uneix encara com los unia quan defensavan junts sas llibertats perdudes.

L' altar de la capella es plé de ciris encesos de tota dimensió; sembla l' altar del monument. A las parets penjan caps y ulls de cera, en mitj de quadrets (presentallas) que recordan miraclos de la santa.

(1) Gabatx, Gabatxeria. Lo Diccionari de la Academia dona 'l nom de gabatx al montanyés de nostres Pirineus, y afegeix que parlant en estil familiar, es nom que s' aplica á tots los francesos. Lo Diccionari de Cavarruvias diu així: en los límits de la provincia narbonesa se troban pobles que César, Strabón y Pline, noménan *Gabali*, *Belleforêt* los anomena *gayatxus*; cita la opinió de *Abraham Ortelius* y continua de eixa manera: Lo pais arít que habitán eixos francesos, los obliga á expatriar-se y s' en venen á nostra terra pera guanyar-se la vida, estanyant paellas, amolant ganibets, etc., los dihem *gabatxos* y tothom los desprecia.»

No deixa de ser bastant singular que los rossellonesos conservin encara, pera los francesos que no son del Rosselló lo motiu de *gabatxos*. Lo pais de la *gabatxeria* comensa, segun ells, dellá de la cordillera de les Corbieres. Aplican generalment eix nom á tot francés que no parla catalá.

La capella es atestada de gent; los que no hi poden cabrer s' agenollan á fora davant la portalada.

A las 10 se canta una missa ab música y los goigs de la santa.

Després del ofici, lo ball de la marraixa (1). Es un ball antiquissim que s' acaba de perdre; ignoro si s' balla encara en las demés comarcas de Catalunya. No l' hem vist á ballar en cap poble del Ampurdá, no més en lo Santuari de Santa Llúcia que fa anys que tampoch se balla.

Nostre gran poeta, mossen Verdaguer, en son poema *Canigó*, nos diu en lo cant sisé:

Apar una almorratxa descomunal que vessa
per sos cinch brochs de vidre cinch rius d' ayguas d' olors.
La aixeca entre eixes cimes Pirena gegantessa
com quan, dintre la plassa, dansant la pabordessa
arraixa 'ls balladors.

En efecte, al comensar lo ball, lo cap dels pabordes umpla d' aygua d' olor una almorratxa de vidre molt elegant y s' dirigeix vers lo nombrós jovent de noyas y grisetas que rodejan la plassa, tria la que li agrada, la saluda, l' arruixa ab l' almorratxa, li dona 'l bras y després de haver donat ab ella una volta á l' entorn de la plassa, la presenta graciosament á un dels joves fadrins que la pren pel bras; llavors los arruixa tots dos ab l' almorratxa y tot seguit va per una altre parella.

Es un ball molt gracioso. Lo cap dels pabordes ja sab quins són los enamorats que no s' gosan declarar; llavors los aparella, los cobreix de sa protecció ab l' almorratxa enlayrada, los arruixa com si s' digués: aneu, en nom de Déu; estimeuse... ¡Quants casaments entre nos tres pagesos se deuen á la benhaurada virtut de la almorratxa!...

Acabat lo ball, tothom s' esbargeix als voltants del santuari, formant rotllo: s' estenen toballons sobre l' herba; se treuen las provissions de cistells y sarrons y vingan caixaladas, cops de botella, cantarella; per tot reyna l' animació y l' alegria.

La festa dura tot lo dia, ballant sardanas y ballets. Al baixar de la montanya, tothom porta un ram de frigola y romaní que s' conserva fins l' any vinent, com un recort del romiatge al santuari de la gloriosa verge y mártir, Sta. Llúcia.

c. BOSCH DE LA TRINXERÍA.

(1) En Labernia, en son diccionari ne diu marraixa. Mossen Jacinto Verdaguer en son poema *Canigó* ne diu almorratxa.

À LA SENYERA

Versos escrits en ocasió de la solemne entrada de la Senyera en Valencia,
quant la portaren á Madrid pera les festes del centenar de Calderon.

¡Oh Senyera valenciana!
¡Gonfanó de la ciutat!
¡Drap gloriós d' or y de grana
Que corona el Rat-Penat!
Vuy, rejuvenint la història,
Mamprens, al vent de la glòria,
Altrà volta l' antich vol;
Y banyante en llum encesa,
Per tu, de nostra grandesa
Torná á eixir lo brillant sol.

No arrives, no, coronadá
De sanguinosos llovers,
Ni entrístix en ta tornada
Gemechs de hórfens llastimers.
Entre vitòrs y alegríes,
Tan gloriós com ans venies,
Vens, ¡oh penó may vensut!
De donar, en lloc insigne,
Al Geni homenatje digne,
Y á la Pàtria honrós tribut.

Triomfalment la cort d' Espanya
 Te ha vist, en carro de honor;
 Y la gent pròpia y la estranya
 La veu uní en ta llahor.
 Complaguts en ta victòria,
 Han abaixat de la Glòria
 Y te han mirat sonrient,
 (Pùblic digne de tal festa)
 Lo gran rey de la Conquesta,
 Ausias-March y Sant Vicent.

Tu, tradicional bandera
 De Fe, Pàtria y Llibertat,
 A Espanya, à Europa sansera,
 Nostra història has recordat.
 De nostres insignes avis,
 Poëtes, guerrers ó sabis,
 Evocaves lo grat nom;
 Darrere de tú marxaven,
 Y al vórelos com passaven,
 Abaixava el cap tot hom.

Passaven, vestits de malla,
 Reys, capdills y almogavers,
 En perdurable batalla
 Contra els alarbs traicioners;
 Passaven pel plà y la serra
 Consagrant la nostra terra
 Ab gloriós bateig de sanch;
 Y sobre ells, capitá y guia,
 Sant Jordi s' apareixia
 En son famós caball blanch.

Passaven bisbes y frares,
 Predicadors y romeus;
 Y à la fé de nostres pares
 Vensuts, muslims y juheus.
 Passaven, donant eixemples,
 Reynes que bastien temples,
 D' hon l' infern confundit fuig;

Y passaven—¡oh alegría!—
Les estreles de María
Sobre el sant tossal del Puig.

Passaven, ab la gramalla,
Los justicies y els jurats,
Donant, per escut y valla,
La lley á les llibertats;
Passaven pavordes, destres
En tot saber; y los mestres
En les arts del trovador;
Y encenent honestes flames,
Passaven hermoses dames
Doctes en les lleys de amor.

Tota eixa despareguda
Y anyorada majestat,
En tu Valencia saluda,
¡Senyera del Rat-Penat!
D' eixes perdudes grandeses
Veu brotar noves promeses
Plenes de dolsos conhorts;
Y tant pots y tant alcances,
Que 't fas nunci d' esperances
Tu, la insignia dels recorts!

Tenies tu, quant lo poble
Duyes als combats guerrers,
Pera defensarte, un noble
Centenar de Ballesters.
Vuy, centenar de centenes,
Ab lo calor de les venes,
Ab la fé que no decau,
De ta custòdia responen;
Y millor defensa 't donen,
Bandera de amor y pau!

Ab la corbella ó l' aixada,
Ab llansadóra ó martell,
Ab la ploma, may cansada,

Ab lo créador pincell,
 Ab la má curtida y forta,
 Ab la pensa, que un mon porta,
 Ab lo cor, sagrat fornall,
 Serém per ta glòria, oh Reyna,
 Lo Centenar de la feyna,
 Y els Ballesters del trevall.

Jurem per lo nom del pare,
 Que es nostre millor espill;
 Per lo bes que cada mare
 Li dona á son tendre fill;
 Jurem per la llar sagrada,
 Jurem per la etat passada,
 Jurem per lo esvenidor:
 Jurem, ab fé en la victòria,
 Lluytar sempre per ta glòria,
 Senyera del patri amor!

TEODOR LLORENTE.

Juny de 1881.

RECORT

À 'N MARIÁ MASPONS Y LABRÓS

¡Un any!... No: ahir, avuy; sempre, amich, sempre
per àquells que sentían
ton espirit en lo seu y 's delectavan
ab lo vigor de seny qu' en tu aprenían
y ab la forsa-de cor qu' en tu trobavan.

¡Mort! ¡Qué trista la mort quan arrebassa
trençadisso plansons!... ¡Mort! Lo que passa,
lo que fuig del recort quan la fé 'l deixa
ó 'l desesper s' esborra,
alló mor; mes no mor lo que s' hi aferra
com las arrels del roure centenari
pél crostám de la terra.
Del roure la ventada, ab foll desvari,
arrebata las fullas y castiga
brots verdejants, mes no atuheix la soca
que furga en las entranyas de la roca.

No la abat, no; potent es la brancada,
y convida á la llum á rebejarshi,

LA RENAIIXENSA.—Any XVI.

21

al oreig á gronxarshi,
 á niuharhi als aucells, y á fer sentada
 en ubach platjeriós á la gent vella
 qu' ab lo vell s' aconhorta y s' aparellia.

¡Ta memoria la nostra cóm aclara!
 Amich, tu á la Amistat signas encara
 la tasca dreturera,
 la sola que li escau: la que no adulament
 pera ferir mellor, ni may simula,
 com dona vil de l' honra mercadera,
 gratitud que no sent, llealtat devota,
 fraternitat sancera
 y tendresas y anhels d' un heroisme
 que son disfressa impura del cinisme
 ab que traheix y besa y agarrota.
 Tu vius, Mariá, en lo cor dels qui t' voltan
 pera que honrats se sentin d' estimarte;
 tu vius en llur recort pera que sian
 dignes de recordarte.

Y ho serán, si s' inspiran
 en ton pas generós qu' aroma exhala
 de bondat y virtut; si ardents t' admirant
 fent de la Creu del Redemptor senyera
 d' amor y d' unitat: jamay escala
 d' infame hipocresía
 que l' brutal interés sóls adalera
 ó la set de venjansa alenta y guia.
 Ho serán si en los goigs sempre gustosos,
 sempre purs y radiants de la Família,
 que ab un mon de dolor nos reconcilia;
 si en los deliquis d' un amor de pare
 com més gran no ha habitat en cor de mare,
 troban la flor de ta existencia noble,
 veuhen la única lley qu' á las lleys salva,
 senten l' únic poder de la doctrina
 que dignifica al poble
 y als avensos gloriosos l' encamina.

Com per pendent molsosa
rellisca la corrent, que 'ls camps fecnnda,
la fecundant corrent del patriotisme
brollant de la Família 'ls cors inunda
fent de la Patria primavera hermosa
cada dia més bella y ufana.

Las gestas del gran temps aixís reviuhen;
las tradicions més nobles nos somriuhen;
las baladas més dolsas nos encantan;
las rondallas imantan
cap á la llar, gallardament encesa,
l' adalerat esprit de la infantesa;
las lleys de nostres avis
avivan dignitat en lo cor nostre,
alé de llibertad encen el rostre
y vessan patriotisme 'ls nostres llabis.

Se sent esbategar, per plans y serras,
frescal ratxada de poder y gloria
que, congruada en los cims de nostra Historia,
regenera las sanchs ab sa besada
y bat l' espessor d' ayre que 'ns ofega
per' que respiri bé nostra fillada.
Qui negava á la Patria no la nega;
qui hi creya, ja ab sas glorias s' entussiasma;
lo poble, ans ensopit, surt del marasme
que 'l tenia postrat; als la testa
y á conquistar son pervenir s' apresta.
Tot li diu que la Patria, ahí encongida,
ha de viure y viurá sa escayent vida;
si mancament no fan als seus designis
los qui, com tu, jamay doblan sa ufana
als embats tentadors del egoisme,
ni al esqué de cap turba cortesana.

Sí, amich tan anyorat: tu 'l gran exemple
donàres gloriejant al antich temple
de ta Terra volguda
vedat als mercaders de mala rassa;

fugint la esvalotada y corrumpuda
 cridoria d' eix Encant hont tot hi passa,
 tot hi va y s' hi adinera,
 hont la virtut sancera
 fa esclatar en riallotas al sarcasme,
 hont sóls mou y corona al entussiasme
 la desvergonya altiva y eridanera;
 Encant hont l' home digne,
 com digne foren tu, 's plany y 's corseca
 contemplant triumfador al més indigne
 ó aquell qui més menysprea y més bescanta
 en lo fons de son cor la idea santa
 que proclama com mágica consigna.

Tu, en los grahons alsats del regi soli,
 rahanas lo que sents y, en nom d' aquesta
 Terra de desenganys, ab parla justa
 protestas contra 'ls danys que la malicia
 á inferirli tothora al cor s' apresta,
 y demandas justicia, sóls justicia
 al guardador de la Justicia augusta.
 Ab llàgrimas virils, que 'ls ulls honoran
 dels patriotas que 'n ploran,
 t' esclamas recordant la noble mare
 que fervent te daleixes
 per estimá y servir, com fill tendríssim;
 tu, ciutadá amantíssim,
 franch ab lo Rey igual que ab lo qui amara
 son front en suor per un jornal, serveixes
 allá y aquí á n' els teus puix no menteixes. (1)

Per ço tornas gloriós; per ço t' esperan
 brassos oberts y cors que germá 't claman;
 per ço t' estiman tots, y tant com t' aman,
 ta rectitud sens mácula veneran.
 Per ço, triomfant ja en vida,

(1) Aquestas estrofes aludeixen al acte d' haver sigut En Marià Maspons lo portantveu de la Comissió qu' entregá al Rey Alfons XII (c. p. d.) la MEMORIA d' agravis de Catalunya que tots nostres lectors recordarán

ton primerench adéu de despedida
promou aquell gran dol que sóls alcansa
quí en sa terra payral sembra esperansa
qu' ha de llevar després de sa florida.

Obráres sembre 'l bè; dins ta conciencia,
sagrari de ta clara inteligencia,
del teu cor brillantíssima aureola,
espill de catalana independència,
tot lo bell que delecta y aconsola,
Familia, Amistat, Patria benvolguda,
s' hi sentiren de grat, dante coratge
pera lluytar en lo fatal romiatge
del bressol á la fossa...
¡Vétllyn, amich, ton son etern els àngels!
¡Guàrdin els homes ton hermós recort!
¡Llóhi la Patria eternament al mort!

JOAQUIM RIERA Y BERTRAN.

Barcelona y Maig, de 1886.

ÍNTIMA

Per fe 'l be á sa mare morta
demanava caritat
un pobret vora la porta
d' un casal abandonat.

Vaig posar en sa ma, oberta
als viandants, un passament,
y commós, besant ma oferta
va aixís dirme ab sentiment:

—Si es que viu la vostra mare
y son tendre escalf sentiu,
no sabeu, bon home, encare
la reliquia que teniu.—

Vaig tombarme; y quan no 'm veyá
de mos ulls aixuguí 'l plor;
si era cert lo qu' ell me deya
ho sabia prou mon cor.

D' allavors, no sé 'l que s' obra
en mon se' y que dech pensar,
que quan veig á n' aquell pobre
haig de rompre á plorar.

ANTONI BORÍ Y FONTESTA.

PER DEU

Flors que deixareu guarnida
l'aspresa de mon camí,
si al treure tanta florida
somrieu d' amor per mí,
¡ay! plegueula desseguida
que per aromar ma vida
la Flor mes bella trobí.

Cants qu' en ma dolsa infantesa
eran l' encís del meu cor
y ara creixent en bellesa
vos torneu cansons d' amor,
¿com tindreu per mi tendresa
si la música hi entesa
dels rossinyols del Senyor?

Bells ensomnis de ventura
missatjers del goig y 'l pler,
ara qu' he vist la llum pura
eixint del diví dossier
ja he tastat millor dolsura
que 'l bon Deu á la criatura
envia del Sant verger.

Veig la ditxa cobejada
brotant ab l' Amor sagrat
per ell l' ànima salvada
veu al Espòs estimat;
en sos brassos abrassada
y ab sos besos ubriagada...
¿millor goig heu somiat?

E. MOLINÉ Y BRASÉS.

